

P. Buzogány Árpád

Görbe Pityu szerencsétlensége

Katona Görbe Pityu a mai napig sem békült ki a sorssal. A kapu előtt, a kispadon ült egyedül a szürkületben, az alsóbb falvakban már égtek a villanyok, tőlük felfele pedig, a fennvalóra mutató hegycsúcs irányában sötét volt már minden, a sziklák összeolvadtak az éggel.

Aprókat bólogatva motyogott, egyik kezével egy botot tartott térdei között, másik kezét maga elé emelve hadonászott. Pedig talán jobb lett volna békét kötnie, mert így mindig ő húzta a kurtát. Suhanc korában egy nyári esőkor villám csapott a fába, ami alá behúzódott. Csak a szele találta, mondták az idősebbek, akik már láttak ilyent. A fa törzsét mintha földig hasította volna valaki, a szálkás darabok hajításnyira szóródtak szét a fűben. Ő azonban megmaradt. Estefelé találtak rá, miután már tűvé tették érte a falut. Nyitott szemmel feküdt a földön, de nem lehetett tudni, érti-e, amit mondanak neki. Hónapok múlva állt lábra, véznácska is maradt egész életében. Ahogy megerősödött, dolgozgatott, amit lehetett, de a keményebb munkát nem bírta, így hát — a Katonák nemzetségében elsőként — elvállalta a csordapásztorságot egy öreggel.

Nem házasodott meg. Aztán, amikor már jól benne járt az időben, és egyedül maradt a házban, összeboronálták egy szomszéd falusi fiatal özvegyasszonnyal, ám a tűzről pattant, szájas asszonyka rövid idő múlva hazaköltözött egy szó nélkül, mindenfélét összepakolva a házból, amit csak lehetett: szótttest, gabonát, edényfélét. Pityu ahogy estefelé a csordával beért a faluba, talán utolsónak tudta meg, mi történt vele.

Bármilyen háborgó természetű volt, sosem tudta érvényesíteni akaratát, a felnőttek átnéztek rajta, jobb esetben megsajnálták, még a suhanc legénykéek is ugrottak ezzel-azzal, ha módjuk volt rá. Olyankor kipirosodott az indulattól, szinte érthetetlenül hadart, és veszettül hadonászott maga előtt.

Próbált ő több is lenni, mint aminek látszott, gyönyörű beszédeket szedett össze magában egy-egy lakodalomra, egyéb ünnepekre, de mivel gyenge volt a hangja, néhány próbálkozás után le kellett mondania a közszereplésről. Húsvéti verseket, névnapi köszöntőket fabrikált néha, amikor megkérték. Ha idejében szóltak, felkészült rá, volt is ideje egész nap ilyeneken gondolkodni, aztán fejből mondta el a szép, rímes sorokat, helyben megtanította bárkinek, de le nem írta soha. Bicskájával gereblyefogakat, más apróságokat faragott, volt is otthon neki mindig ilyenféle egy kartondobozban, csak kérni kellett, ha valakinek szüksége volt rá.

Az égiekkel, úgy látszik, állandó háborúságba keveredett. Egyik esztendőben pályát akarván változtatni, elvállalta a harangozást. Abban az évben hétszer kel-

lett tűz miatt harangot kondítania, hét épület égett le a faluban. A babonás népesség másik esztendőre nem fogadta őt meg, pedig hűségesen ellátta minden teendőjét. Úgyhogy visszatért az állatok mellé, egy árva gyerekkel pásztorkodott. Amikor úgy nézett ki, rámosolyog a szerencse, mert távoli rokonai valamilyen nyugdíjat intéztek neki, az égiek haragja ismét lesújtott rá: villámcsapás miatt leégett a hatalmas csűr fele, mellette a pajták is.

Úgyhogy Katona Görbe Pityu csupán magára számíthatott, és magára is egyre kevésbé. Eljárt az idő fölötte, súrolta már a hatvanat, és míg a világ nem lehet pásztorkodásból megélni. Megíratta hát a kérést a hivatalhoz, hogy éjjeliőrségre pályázik. Kutyaí mind jók, és villanylámpája is van — írták még a papír aljára, hogy alkalmasságát a legkomolyabban bizonyíthassák.

Eltelt azóta több hét is, válasz még semmi. Egy jó hónap van még hátra a pásztorkodásból, ha nem vállalja Márton napjától még hóesésig. Ha minden úgy lenne, ahogy elképzelte, újesztendő első napján már bakterként állhatna szolgálatba.

Hatalmas autó lassított, lámpái belehasítottak a sűrűsödő szürkületbe. Idegen férfiak szálltak ki, ócskaságokat, régi bútort, fonókereket, függőlámpát kerestek itt, a nagy hegy tövében, a világtól legtávolabbi falucskában, mert ettől fölfelé a vadak és a fennvaló birodalma volt minden. Neki van ugyan mindenféle, állt fel a padról, az első szobában ott a nagymama bútora, a közepsőben az anyjáié, napvilág a padláson is szét lehet nézni, sárral kitapasztott gabonataratótól osztovátáig mindenféle ódiságot ott tartottak régebb is.

Jó pénzt ígértek ezért-azért, és a beszélgetés azzal zárult, hogy másnap, kissé korábban visszajönnék szétnézni. Katona Görbe Pityu úgy érezte, megfogta most az Isten lábát. Minek annyi bútor, úgymint raktárnak használja az első szobát, kanapé pedig három is van a kapun belül, amelyik tetszik, vigyék. Azzal aludt el, hogy a pénzzel színes televíziót és tangóharmonikát vesz, a többit félreteszi, hogy legyen, amihez hozzányúlhat bármikor.

A fiatal emberek tartották is a szavukat, másnap még haza sem ért, háza előtt várta egy kis teherautó. Van itt minden, ahogy mondani szokták, használt koporsón és elhagyott gyereken kívül szinte minden kerül, mosolygott a hízott képű úriemberekre. Innen egy kanapé, onnan egy szekrény, meg tálas, faragott keretű tükör, még a nagymama diófa ágyát is kicipelték, pedig arra volt szétterítve a szemes paszuly, egy abroszon. A végén a faliórát is leakasztották, a padlásról néhány cserepet már ráadásként adott oda.

Leültek a konyhaasztalhoz, jóféle körtepálinkát vett elő, azzal kínálta a vendégeket. Áldomásba — tette hozzá. Az idegenek értettek a szóból, összeszámoltak mindent, egy sárgás bankót tettek az asztal sarkára előlegnek. Holnap hozzák a főnöktől a többi. Valutában, mert annak nem vesz az értéke! Felhajtották a pálinkát, a maradék félliternyit nagylelkűen utánuk vitte a kapuig.

Azóta várja őket, már hányadik napja? A két kezén nem is tudja megszámolni. Hej, csak hozzák már azt a pénzt, majd ő megmutatja, Görbe Pityu kicsoda a faluban!

A kutya a lábához simult, megrezzent ettől. Felállt és bement. Tüzet sem gyújtott, elment a kedve, amint a bútorok üres helyét látta. A tükör mögött ami pókháló volt, azt sem takarította le. Szalonnát és túrót evett, aztán kiment az udvarra.

Állt egy darabig, az eget nézte. Hogy mit beszélgetett az égiekkel, senki nem tudhatja. Bement a csűrbe, a hosszú létrát az udorhoz támasztotta, a csűrkapuról lekasztotta a régi istrangot, hurkot vetett a végére, és elindult fölfelé.

Reggel, hogy a csorda úgy megkésett, a gyerek kereste. A csűr földjén találta meg, mellette a szakadt istrang, a végén hurokkal. Észnél volt, de nem tudott se mozdulni, se beszélni, úgy összetörte magát. A gyerek felkiabálta a szomszédokat, többen is beszaladtak az udvarra még az úton járók közül is.

Egy markos fiatalember, a helyzet komolyságát látva színlelt vidámsággal szólt hozzá, ölébe kapva:

— Mivel foglalkozik maga, Pityu bá? Legalább egy főpróbát tarthatott volna, hallja, hogy ne járjon ilyen szerencsétlenül.

De hol van a hold?

A délutáni forróság nyomaként langyos szél libbent, műanyag tasakot zörgetett az útszélien. A csöndes, szűk utca apró térre nyílt. A saroknál, egy kivilágított teraszon, hatalmas napernyő alatt nagy társaság sörözött. Mazsola szénézett. Arasznyi, libegő szoknyás lányok álltak egy autó mellett, a lehúzott ablakra felkönyökölt, tetovált vállú fiatalember egyik lány fülébe suttogott.

Átvágott az úttesten, egy kirakatnál integetett a kiszolgálónőnek, lassított a kapualjban üldögélő virágáros öregasszony mellett, aztán a főtér felé vette útját. Az épületek fölött még világos volt az ég alja, kirakatok bőséges fényében pompázott a járda. A virágágyásokon túl, a fűvön egy férfi hasalt mozdulatlanul, egy padon idős házaspár kávézott. Alig járt autó. A tér túlsó felén, a ruhagyár irányából csapatokban érkeztek a fiatal nők, a hangos tömeg szétvált, egy része a lakónegyed, más része a vasútállomás felé kanyarodott.

Percek alatt sűrűsödött a sötét. A kéttornyú templom előtt visszanezett. A tér fölött nem látott csillagot, és tovább, az átjárónál is az eget bámulta. Két nappal ezelőtt telehold volt, most meg sehol sincs... Pedig tiszta az ég. Nyíló hársak illata lengte körül, a híd környékén érezte már a vízszagot is. A hosszú járdarész egészen puszta volt, az utcai égők körül apró bogarak röpködtek. Halk beszédű nők vonultak a másik oldalon, Mazsolának újból a három lány jutott eszébe, akikkel egy teraszon üldögélt délután. Hangos kacagásukra a szomszéd asztaloktól is feléjük bámultak, apróságokon nevetgéltek jóízűen, és sört ittak. Azelőtt egy fényképiállítás megnyitóján volt, öreg házak, falvédős szobabelsők és mo-

---
